

ADVIES 19-2021

Betreft:

**Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging
van het koninklijk besluit van 22 december
2005 tot vaststelling van aanvullende
maatregelen voor de organisatie van de
officiële controles van voor menselijke
consumptie bestemde producten van
dierlijke oorsprong**

(SciCom 2021/09)

Wetenschappelijk advies goedgekeurd door het Wetenschappelijk Comité op 22/10/2021.

Sleutelwoorden:

Wetgeving, controle, voedselveiligheid, voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong

Key terms:

Legislation, control, food safety, products of animal origin intended for human consumption

Inhoud

Samenvatting	3
Summary	4
Referentietermen	5
<i>Context en Vraagstelling</i>	5
<i>Wettelijke bepalingen</i>	5
<i>Methode</i>	5
Context	6
Beoordeling van het ontwerp van KB	6
Beantwoorden van specifieke vragen	8
Conclusies	9
Referenties	10
Leden van het Wetenschappelijk Comité	11
Belangenconflict	11
Dankbetuiging	11
Samenstelling van de werkgroep	11
Wettelijk kader	12
Disclaimer	12

Samenvatting

Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong

Context & Vraagstelling

Het Wetenschappelijk Comité wordt verzocht een advies te geven over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong.

Daarnaast worden ook twee bijkomende vragen gesteld:

- Is het vanuit het oogpunt van het risico voor de volksgezondheid nog aangewezen om het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp bij éénhoevigen longitudinaal te klieven bij de veterinaire keuring in het slachthuis?
- Is het vanuit het oogpunt van het risico voor de volksgezondheid nog aangewezen om, bij slachting, de kop van varkens longitudinaal te klieven?

Het systematisch klieven van de koppen, de strottenhoofden en de luchtpijpen wordt niet vereist door de Europese reglementering. Er wordt dus aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd of, op basis van de Belgische (en Europese) epidemiologische situatie, nationale keuringsregels die het klieven van de koppen, strottenhoofden en luchtpijpen opleggen, moeten worden gehandhaafd of kunnen worden afgeschaft.

Methode

Deze risicobeoordeling werd uitgevoerd op basis van expertopinie en op basis van de beschikbare gegevens in de wetenschappelijke literatuur.

Conclusie

Het Wetenschappelijk Comité heeft het ontwerp KB bestudeerd en heeft een aantal opmerkingen geformuleerd.

Het klieven van het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp van éénhoevigen was in het verleden vooral van belang voor de detectie van kwade droes (*Burkholderia mallei*). De ziekte is echter momenteel uitgeroeid in Europa. Gezien deze epidemiologische situatie is het Wetenschappelijk Comité van oordeel dat het stopzetten van het systematisch klieven van het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp van éénhoevigen niet zal resulteren in een significante toename van het risico voor de consument.

Het Wetenschappelijk Comité raadt ook aan om de kop van varkens niet langer longitudinaal te klieven tijdens het slachtproces. Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat humane pathogene bacteriën frequent aanwezig zijn in de mondholte en in de tonsillen van varkens. Daarom is het afgeraden om de kop van varkens te klieven. Wanneer de koppen gekliefd worden, leidt dit onvermijdelijk tot kruiscontaminatie tussen verschillende karkassen. Om kruisbesmetting te voorkomen wanneer delen van de snijmachine in contact komen met de kop, is het zelfs raadzaam de koppen gedeeltelijk van de karkassen te scheiden alvorens de karkassen te klieven.

Summary

Draft royal decree amending the royal decree of 22 December 2005 laying down additional measures for the organisation of official controls on products of animal origin intended for human consumption

Background & Terms of reference

The Scientific Committee is requested to give an opinion on the draft royal decree amending the royal decree of 22 December 2005 laying down additional measures for the organisation of official controls on products of animal origin intended for human consumption.

Two additional questions are also asked:

- Is it still appropriate from the point of view of public health risk to cleave the head, larynx and trachea of solipeds longitudinally during meat inspection in the slaughterhouse?
- From the point of view of public health risk, is it still appropriate to cleave the head of pigs longitudinally at slaughter?

The systematic splitting of heads, larynxes and tracheas is not required by European legislation. The Scientific Committee is therefore asked whether, on the basis of the Belgian (and European) epidemiological situation, national inspection rules imposing the splitting of heads, larynxes and tracheas should be retained or could be abolished.

Method

This risk assessment was carried out on the basis of expert opinion and available data in the scientific literature.

Conclusions

The Scientific Committee has examined the draft royal decree and has formulated a number of remarks.

The cleavage of the head, larynx and trachea of solipeds was in the past especially important for the detection of glanders (*Burkholderia mallei*). However, the disease is currently eradicated in Europe. Given this epidemiological situation, the Scientific Committee is of the opinion that discontinuing the systematic dissection of the head, larynx and trachea of solipeds will not result in a significant increase in risk for consumers.

The Scientific Committee also recommends that the head of pigs should no longer be longitudinally cleaved during the slaughter process. Scientific literature shows that human pathogenic bacteria are frequently present in the oral cavity and in the tonsils of pigs. Therefore, it is not recommended to cleave the heads of pigs. When heads are cleaved, this inevitably leads to cross-contamination between different carcasses. In order to prevent this cross-contamination when parts of the cleaving machine come into contact with the head, it is even advisable to separate the heads partly from the carcasses before cleavage of the carcasses.

Referentietermen

Context en Vraagstelling

Het Wetenschappelijk Comité wordt verzocht een advies te geven over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong.

Daarnaast worden ook twee bijkomende vragen gesteld:

- Is het vanuit het oogpunt van het risico voor de volksgezondheid nog aangewezen om het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp bij éénhoevigen longitudinaal te klieven bij de veterinaire keuring in het slachthuis?
- Is het vanuit het oogpunt van het risico voor de volksgezondheid nog aangewezen om, bij slachting, de kop van varkens longitudinaal te klieven?

Wettelijke bepalingen

De relevante basiswetgeving is de volgende:

Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne.

Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong.

Uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 van de Commissie van 15 maart 2019 tot vaststelling van eenvormige praktische regelingen voor de uitvoering van officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong overeenkomstig Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2074/2005 van de Commissie wat officiële controles betreft.

Koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong.

Koninklijk besluit van 13 juli 2014 betreffende levensmiddelenhygiëne.

Methode

Deze risicobeoordeling werd uitgevoerd op basis van expertopinie en op basis van de beschikbare gegevens in de wetenschappelijke literatuur.

Overwegende de besprekingen tijdens de werkgroepvergaderingen van 18 juni 2021 en 5 juli 2021 en de plenaire zitting van het Wetenschappelijk Comité van 22 oktober 2021,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgend advies:

Context

Het ontwerp tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong is het resultaat van de wens van het FAVV om de gehele wetgeving betreffende levensmiddelenhygiëne in ruime zin grondig te herzien met het oog op een betere bescherming van de consumenten, een vereenvoudiging van de wettelijke vereisten en een actualisering van de Belgische wetgeving door het aantal besluiten te reduceren.

Het systematisch klieven van de koppen, de strottenhoofden en de luchtpijpen wordt niet vereist door de Europese reglementering (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 van de Commissie van 15 maart 2019 tot vaststelling van eenvormige praktische regelingen voor de uitvoering van officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong overeenkomstig Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2074/2005 van de Commissie wat officiële controles betreft). Er wordt dus aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd of, op basis van de Belgische (en Europese) epidemiologische situatie, nationale keuringsregels die het klieven van de koppen, strottenhoofden en luchtpijpen bij paarden en varkens opleggen, moeten worden gehandhaafd of kunnen worden afgeschaft.

Beoordeling van het ontwerp van KB

Het Wetenschappelijk Comité heeft het ontwerp KB bestudeerd en heeft een aantal opmerkingen geformuleerd die hieronder zijn samengevat:

Tabel 1: Bemerkingen op de gecoördineerde versie van het KB van 22 december 2005.

Koninklijk besluit	Bemerkingen van het Wetenschappelijk Comité (wijzigingen in het vet aangeduid)
Art. 2. § 1	Er wordt voorgesteld om de definitie van gortig vlees als volgt te wijzigen: visueel niet door cysticercus geïnfesteerd vers vlees, afkomstig van dieren die niet volledig door cysticercus geïnfesteerd zijn
Art. 6. 1°	Er wordt voorgesteld om Art. 6. 1° te verwijderen en te verwijzen naar de uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 waarin gestipuleerd wordt dat karkassen van runderen van meer dan 8 maanden dienen gekleefd te worden.

Art. 7.	<p><i>Onverminderd de bevoegdheid van de officiële dierenarts om te allen tijde de klieving te eisen, mogen runderen van meer dan zes maanden oud en niet meer dan twaalf maanden oud, en varkens van meer dan vier vijf weken oud en niet meer dan twaalf maanden oud, in de volgende gevallen voor post-mortem keuring worden aangeboden zonder in tweeën gesneden te zijn: Dit om de overeenstemming met de uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 te behouden.</i></p>
Art. 8. § 1. 2°	<p><i>Onverminderd artikel 45 van de bovenvermelde uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 van de Commissie van 15 maart 2019, indien bij de ante-mortem keuring of bij de post-mortem keuring symptomen of letsels worden vastgesteld die kunnen wijzen op een aandoening die nadelige gevolgen kan hebben voor de volksgezondheid of op een behandeling: een bacteriologisch onderzoek gecombineerd met een onderzoek voor het opsporen van stoffen met kiemgroeiremmende werking en/of een onderzoek voor het opsporen van niet-steroidale anti-inflammatoire middelen, corticosteroiden, antiparasitaire middelen en stoffen met een kiemgroeiremmende werking;</i></p> <p>In geval van een vermoeden van een behandeling (bv. spuitplaats) zonder dat er symptomen of letsels worden vastgesteld is het in veel gevallen niet noodzakelijk om ook een bacteriologisch onderzoek uit te voeren. Wanneer er wel symptomen of letsels worden vastgesteld is het mogelijks aangewezen om een bacteriologisch onderzoek uit te voeren, eventueel aangevuld met een residu-onderzoek. Het is de verantwoordelijkheid van de keurder om te beslissen welke onderzoeken dienen te worden uitgevoerd.</p>

Art. 8. § 1/1 2	<p>Alle runderen ouder dan achtenveertig maanden die een noodslachting buiten het slachthuis hebben ondergaan of waarvan wordt vermoed dat ze lijden aan een ziekte die besmettelijk is voor mens of dier, of die verschijnselen vertonen van een ziekte of storing van de algemene gezondheidstoestand waardoor het vlees ongeschikt kan worden voor menselijke consumptie, moeten een aanvullend laboratoriumonderzoek ondergaan.</p> <p>Het Comité raadt aan om ook runderen (ouder dan 48 maanden) die gestorven zijn tijdens het transport of tijdens het verblijf in het slachthuis voorafgaand aan de slacht aan een onderzoek voor boviene spongiforme encephalopathie te onderwerpen.</p>
Art. 8. § 4	<p><i>De monsters nodig voor de in § 1 bedoelde laboratoriumonderzoeken, worden door de officiële dierenarts genomen en vervolgens verpakt en verzegeld en toegezonden aan het erkend laboratorium. In voorkomend geval kunnen de monsters door de officiële dierenarts rechtstreeks worden overhandigd aan de verantwoordelijke van het erkend laboratorium of aan diens afgevaardigde.</i></p>
Art. 15	<p>Zeekustvisser</p> <p>Naar analogie met de gebruikte terminologie van het KB van 7 januari 2014 waarnaar wordt gerefereerd.</p>

Beantwoorden van specifieke vragen

Is het vanuit het oogpunt van het risico voor de volksgezondheid nog aangewezen om het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp bij éénhoevigen longitudinaal te klieven bij de veterinaire keuring in het slachthuis?

Het klieven van het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp van éénhoevigen was in het verleden vooral van belang voor de detectie van kwade droes (*Burkholderia mallei*). De ziekte is echter momenteel uitgeroeid in Europa, Noord-Amerika en Australië. De ziekte komt wel nog voor in het Midden-Oosten, Zuid-Amerika, Azië en in Afrika (<https://www.oie.int/en/disease/glanders/>). Gezien deze epidemiologische situatie is het Wetenschappelijk Comité van oordeel dat het stopzetten van het systematisch klieven van het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp van éénhoevigen niet zal resulteren in een significante toename van het risico voor de consument. Er wordt voorgesteld om te verwijzen naar de uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 waar gesteld wordt dat éénhoevigen afkomstig uit een lidstaat of uit derde landen en regio's die niet voldoen aan de criteria van de Wereldorganisatie voor diergezondheid voor een land dat vrij is van kwade droes, dienen gecontroleerd te worden op het voorkomen van kwade droes middels een zorgvuldig onderzoek van de slijmvliezen van de luchtpijp, het strottenhoofd, de neusholten, de sinussen en de vertakkingen

ervan, nadat het hoofd overlans doormidden is gekliefd en de scheidingswand in de neus is weggesneden. Indien deze procedure leidt tot de detectie van een geval kwade droes wordt het karkas afgekeurd voor consumptie en worden maatregelen genomen op het bedrijf van oorsprong.

Is het vanuit het oogpunt van het risico voor de volksgezondheid nog aangewezen om, bij slachting, de kop van varkens longitudinaal te klieven?

Varkens zijn frequent asymptomatische dragers van humane bacteriële pathogenen in de mondholte en in de tonsillen. De voornaamste speciës die op deze locaties worden teruggevonden zijn *Salmonella* spp. en *Yersinia* spp. (Van Damme et al., 2018; Zdolec et al., 2015). Van Damme et al. (2015) vermelden een prevalentie van *Yersinia enterocolitica* serotype O:3 van 55,3% ter hoogte van de tonsillen in het slachthuis. Biasino et al. (2018) vermelden een prevalentie van *Salmonella* spp. in de mondholte van 29% (95% CI: 16%-47%).

Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat, wegens de frequente aanwezigheid van deze humane pathogene bacteriën in de mondholte en de tonsillen, het tegenaangewezen is om de kop van varkens te klieven. Wanneer de koppen gekliefd worden, leidt dit onvermijdelijk tot kruiscontaminatie tussen verschillende karkassen (Biasino et al., 2018). Meer nog, het is zelfs aangewezen om de koppen gedeeltelijk los te maken van de karkassen op een manier dat er geen contact mogelijk is met de kliefmachine op het moment dat de karkassen gekliefd worden. Deze werkwijze voorkomt dat onderdelen van de kliefmachine in contact komen met de kop, wat kan leiden tot meer kruisbesmetting (Van Damme et al., 2015).

Conclusies

Het Wetenschappelijk Comité heeft het ontwerp KB bestudeerd en heeft een aantal opmerkingen geformuleerd.

Het klieven van het hoofd, het strottenhoofd en de luchtpijp van éénhoevigen was in het verleden vooral van belang voor de detectie van kwade droes (*Burkholderia mallei*). De ziekte is echter momenteel uitgeroeid in Europa. Gezien deze epidemiologische situatie is het Wetenschappelijk Comité van oordeel dat het stopzetten van het systematisch klieven van de kop, het strottenhoofd en de luchtpijp van éénhoevigen niet zal resulteren in een significante toename van het risico voor de consument.

Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om de kop van varkens niet langer longitudinaal te klieven tijdens het slachtproces. Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat, humane pathogene bacteriën frequent aanwezig zijn in de mondholte en in de tonsillen van varkens. Daarom is het afgeraden om de kop van varkens te klieven. Wanneer de koppen gekliefd worden, leidt dit onvermijdelijk tot kruiscontaminatie tussen verschillende karkassen. Om kruisbesmetting te voorkomen wanneer delen van de snijmachine in contact komen met de kop, is het zelfs raadzaam de koppen gedeeltelijk van de karkassen te scheiden alvorens de karkassen te klieven.

Voor het Wetenschappelijk Comité,
De Voorzitster,

Dr. L. Herman (Get.)
28/10/2021

Referenties

Biasino W, De Zutter L, Mattheus W, Bertrand S, Uyttendaele M, I Van Damme I. Correlation between slaughter practices and the distribution of *Salmonella* and hygiene indicator bacteria on pig carcasses during slaughter. *Food Microbiology* 70 (2018) 192-199.

Van Damme I, Berkvens D, Vanantwerpen G, Baré J, Houf K, Wauters G, De Zutter L. Contamination of freshly slaughtered pig carcasses with enteropathogenic *Yersinia* spp.: Distribution, quantification and identification of risk factors. *International Journal of Food Microbiology* 204 (2015) 33–40.

Van Damme I, Mattheus W, Bertrand S, De Zutter L. Quantification of hygiene indicators and *Salmonella* in the tonsils, oral cavity and rectal content samples of pigs during slaughter. *Food Microbiology* 71 (2018) 120-128.

Zdolec N, Dobranic V, Filipovic I. Prevalence of *Salmonella* spp. and *Yersinia enterocolitica* in/on tonsils and mandibular lymph nodes of slaughtered pigs. *Folia Microbiologica (Praha)* 60 (2015) 131-135.

Voorstelling van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het FAVV

Het Wetenschappelijk Comité is een adviesorgaan ingesteld bij het Belgisch Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) dat **onafhankelijk wetenschappelijk advies** verschaft met betrekking tot risicobeoordeling en risicobeheer in de voedselketen en dit op vraag van de gedelegeerd bestuurder van het FAVV, de Minister die bevoegd is voor de voedselveiligheid of op eigen initiatief. Het Wetenschappelijk Comité wordt administratief en wetenschappelijk ondersteund door de Stafdirectie voor Risicobeoordeling van het Agentschap.

Het Wetenschappelijk Comité bestaat uit 22 leden die benoemd zijn bij koninklijk besluit op basis van hun wetenschappelijke expertise in domeinen die te maken hebben met de veiligheid van de voedselketen. Het Wetenschappelijk Comité kan bij de voorbereiding van een advies beroep doen op externe deskundigen die geen lid zijn van het Wetenschappelijk Comité. Net als de leden van het Wetenschappelijk Comité dienen zij in staat te zijn om onafhankelijk en onpartijdig te kunnen werken. Om de onafhankelijkheid van de adviezen te waarborgen worden potentiële belangenconflicten transparant beheerd.

De adviezen zijn gebaseerd op een wetenschappelijke beoordeling van de vraagstelling. Zij vertolken het standpunt van het Wetenschappelijk Comité dat in consensus is genomen op basis van risicobeoordeling en de bestaande kennis over het onderwerp.

De adviezen van het Wetenschappelijk Comité kunnen **aanbevelingen** bevatten voor het controlebeleid van de voedselketen of voor de belanghebbende partijen. De opvolging van de aanbevelingen voor het beleid behoort tot de verantwoordelijkheid van de risicomangers.

Vragen over een advies kunnen gericht worden aan het secretariaat van het Wetenschappelijk Comité: Secretariaat.SciCom@favv.be.

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden:

A. Clinquart, P. Delahaut, A. Geeraerd, N. Gillard, K. Houf, N. Korsak, L. Maes, B. De Meulenaer, N. De Regge, J. Dewulf, L. De Zutter, L. Herman, M. Mori, A. Rajkovic, N. Roosens, C. Saegerman, M.-L. Scippo, P. Spanoghe, Y. Vandenplas, K. Van Hoorde, S. Vlaeminck, F. Verheggen.

Belangenconflict

Er werden geen belangenconflicten vastgesteld.

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt de Stafdirectie voor Risicobeoordeling en de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies.

Het Wetenschappelijk Comité wenst eveneens K. Van Hoorde en M.-L. Scippo te bedanken voor de 'deep reading' van het advies.

Samenstelling van de werkgroep

De werkgroep was samengesteld uit:

Leden van het Wetenschappelijk Comité: L. De Zutter (verslaggever), C. Saegerman, N. Korsak, M. Mori
Externe experts: S. Gabriël (UGent)
Dossierbeheerder: P. Depoorter

De activiteiten van de werkgroep werden opgevolgd door volgende leden van de administratie (als waarnemers): V. Helbo (FAVV) en K. Vanderschot (FAVV).

Wettelijk kader

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 8 juni 2017.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich, te allen tijde, het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.